

вява случайно — диктувано отъ лични интереси — групиране на хора, еднакво или почти еднакво безпринципни и неразборчиви въ своитѣ сръдства за борба, хора еднакво виновни въ потъпкване законитѣ или дори въ грабителства и тероръ. Да бждешъ членъ на такава партия ще рече не само да почнешъ да смѣвашъ своитѣ интереси съ общитѣ, не само да се простишъ съ най-завѣтнитѣ свои идеали на правда и истина, но и да се откажешъ отъ законитѣ на логиката и на морала¹. „Одушевявана“ само отъ горещото желание по-скоро да зематъ властѣта, подобна партия не пита за принципи, а дѣйствува по внушенията на момента и главно споредъ констеллацията на съперничаещитѣ за властъ сили. Едно и същото дѣйствие се осмжда или възхвалява — споредъ туй, дали въ тая минута принася облага на партията или не; едни и същи „принципи“ се проповѣдватъ или нагло се тъпчатъ — споредъ туй, дали отъ едното или отъ другото може да се очаква облага за партията. Какъ би могълъ единъ студентъ, живѣящъ въвъ и за своитѣ идеали, проникнатъ отъ любовъ и жажда за истина, да стане членъ на подобна партия, безъ да изгуби и себеуважението си, и вѣрата си въ наука и идеали! И ний никога не сме могли да си обяснимъ подобни постъпки у млади хора, безъ да допуснемъ или пълно

¹ Читателя се умолява да не забравя, че тая статия е писана прѣди 10 години, когато между нашитѣ партии не съществуваха никакви принципиални различия — социалистическата партия нѣмаше сериозно значение за нашия животъ, радикално-демократическата не съществуваше, старата демократическа едвамъ се формираше, прогресивно-либералната не изповѣдваше нито единъ принципъ, а народната, която и сега счита за честь да нѣма програма, защото така било и въ Англия, прилагаше на новъ начинъ Стамболовската система на управление, като замѣсташе само террора съ „морално“ влияние.